

nat

jardí
botànic
de Barcelona

Brolla

Butlletí informatiu

Núm. 45

Setembre 2018

Exemplar gratuït

*Parlem amb en Pere Vives, president de l'Associació d'Amics
del Jardí Botànic, en el 25è aniversari de l'entitat*

SUMARI

JARDÍ BOTÀNIC

- 2 Editorial, per JM Montserrat
- 3 Flaixos
- 4 Aprenem botànica
- 6 Les papallones de Barcelona
- 8 Parlem amb en Pere Vives
- 10 Les plantes gipsicoles
- 12 Els hostes del Jardí

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL JARDÍ BOTÀNIC

- 13 Breus de l'Associació
- 15 Racó del soci

Núm. 45 BROLLA

Direcció: Josep M. Montserrat
Coordinació: Carme Solà
Consell de redacció: Núria Abellán, Miriam Aixart, David Bertran, Clara González, Àngel Hernansáez, Enric Orús, Jaume Pàmies
Col·laboració: Octavi Borrueu, Andreu Cera, Sara Palacio i Gabriel Montserrat
Disseny gràfic: Ramon Martínez
Revisió lingüística: Carme Solà
Impremta: Inspyrame Printing
Paper Cyclus print de 150 g, 100% reciclat
Dipòsit legal: B 7696-2003
2.000 exemplars gratuïts

Editen: Museu de Ciències Naturals de Barcelona i Associació d'Amics del Jardí Botànic

Amb la col·laboració de:
Àrea Metropolitana de Barcelona

**Jardí Botànic de Barcelona/
Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona**
Dr. Font i Quer, 2
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Tel.: 93 256 41 60 (Jardí)
Tel.: 93 256 41 70 (Assoc. Amics)
Fax: 93 424 50 53
a/e: museuciencies@bcn.cat (Jardí)
info@amicjbb.org (Assoc. Amics)
Webs: www.jardibotanic.bcn.cat
www.amicjbb.org

Imatge de la portada:
Papallona reina, per Àngel Hernansáez

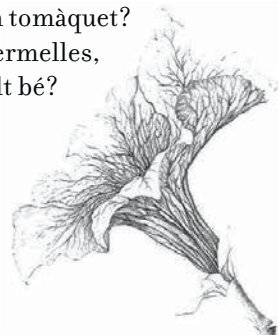
Tots els jardins botànics del món aprofiten la generositat de les plantes en la producció de llavors per cultivar-les lluny dels seus ecosistemes originals. A diferència dels animals, l'evolució dels quals ha fet de la mobilitat un tret essencial, les plantes organitzen la seva vida des de les limitacions que imposa no poder canviar l'indret on han arrelat. A conseqüència d'aquesta immobilitat són molt generoses en la reproducció —cada arbre fa milers de llavors cada any—, i mostren una admirable capacitat per adaptar-se als nous indrets on les fem viure.

Al JBB, a mesura que anem completant les col·leccions, necessitem posar més èmfasi a convertir la visita al Jardí en una experiència enriquidora, que ajudi a despertar l'interès per les plantes. Enguany hem estrenat 32 nous faristols que recullen curiositats, usos, singularitats biològiques i altres característiques de 32 plantes o indrets escollits del Jardí. Per fer-los més entenedors, el Museu ha comptat amb la col·laboració de l'Associació de Lectura Fàcil, que cerca apropar a tots els públics els textos especialitzats dels museus.

Per a l'any vinent preparem una exposició sobre els pol·linitzadors, que fan possible la producció de llavors a moltíssimes plantes. Volem mostrar com les plantes han de manllevar el moviment dels altres per assegurar-se que el pol·len arriba als estigmes de les flors. Les plantes necessiten els animals per a moltes altres funcions, especialment per escampar les granes. També nosaltres disseminem milers d'espècies arreu del món, intencionadament o de manera ben involuntària: qui pot menjar-se una maduixa sense empassar-se'n les llavors, aquests puntets negres que la recobreixen per fora? O una figa, una síndria o un tomàquet? Us havíeu adonat que totes són vermelles, un color que nosaltres veiem molt bé?

JM Montserrat

Director del JBB

FLAIXOS

• **Planta't al Botànic.** El proper **21 d'octubre**, planteu-vos al Botànic! Participeu en la festa de tardor i gaudiu dels colors que transformen el Jardí! En aquesta edició els bolets en seran els protagonistes. Us hi esperem!

• **Creació del Premi Nat.** El Museu de Ciències Naturals de Barcelona, amb motiu del seu 140è aniversari, el setembre del 2017, ha decidit crear el **premi NAT**, que s'atorgarà anualment a persones i institucions que han contribuït de manera destacada i innovadora en la divulgació de les ciències naturals. En aquesta primera edició (2018), el Museu ha atorgat els guardons següents:

- *Premi NAT 2018*

Dr. Frans de Waal, biòleg i primatòleg, per la seva recerca en primats, així com en els orígens de la moralitat i la justícia en societats humanes.

- *Premi NAT extraordinari 2018 a trajectòria professional*

Sir David Attenborough, per la seva lloable i incansable tasca de divulgació de les ciències naturals, i per haver inspirat tantes persones a comprometre's amb la natura.

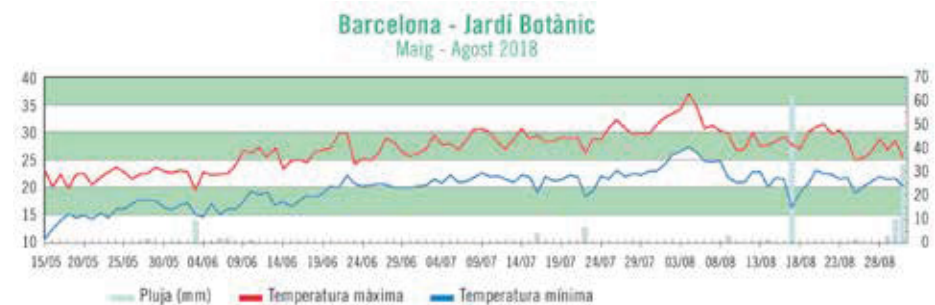
- *Menció Honorífica NAT 2018*

Roser Nos Ronchera, biòloga i directora del Museu de Zoologia de Barcelona del 1981 al 1989.

• **Mostra de bonsais.** Un any més, torna una de les mostres més prestigioses de bonsais a Catalunya, amb una selecció destacada de bonsais de tot l'estat Espanyol. La mostra va acompanyada d'un espai de venda i de diferents tallers de demostració de les tècniques avançades que s'apliquen en el cultiu i modelat dels bonsais.

• **Resum dades meteorològiques** (període: 15/05/2018 - 31/08/2018)

Temperatura màxima	Temperatura mínima	Pluja	Vent màxim
37 °C	10,7 °C	140 mm	37 Km/h

La família de les convolvulàcies

Etimologia: Relatiu al gènere *Convolvulus*. Epítet procedent del llatí *convolvere*, que significa enrotllar, enroscar. Fa al·lusió a les tiges tan volubles d'algunes espècies.

Les convolvulàcies habiten gairebé totes les zones temperades i tropicals, i són freqüents en boscos hígròfils i terrenys modificats, com solars, camps de conreu, vores de camins, etc.

Convolvulus arvensis

La família està constituïda per uns 58 gèneres i 1.650 espècies. A Europa, sis d'aquests gèneres es troben de manera silvestre o naturalitzats com a herbes ruderals, que alegren els camps a l'estiu amb les vistoses flors, tot i que acaben esdevenint males herbes per als cultius, com les corretjoles.

Són plantes herbàcies, rarament sufruticoses o llenyoses, com algun exemplar de forma arbòria originari de Mèxic (*Ipomoea murucoides*), o l'ar bust canari *Convolvulus floridus*.

Convolvulus althaeoides

Acostumen a tenir cèl·lules laticíferes que segreguen un làtex hialí. Són plantes de tiges molt volubles i enfildisses, o bé postrades o erectes. Algunes no tenen clorofil·la i són paràsites d'altres plantes, com ara *Cuscuta sp.*, que té preferència per labiades, lleguminoses i solanàcies. La infestació pot arribar a ser un gran problema en certs cultius, com el de l'alfals, ja que la *Cuscuta* és molt difícil d'erradicar. Els productors han de comprar llavors ben netes i lliures de les petites llavors de la planta paràsita, per assegurar-se un conreu eficient.

Les fulles són alternes, simples, senceres o pinnatisectes amb estípules reduïdes o sense.

La inflorescència pot ser cimosa, terminal o axil·lar, i de vegades acaba en una sola flor.

Les flors són actinomorfes, amb de tres a cinc pètals soldats en una corolla acampanada de color rosat, blanc o blau. El fruit és una càpsula.

Fruit de *Convolvulus mauritanicus*

Com a utilitats importants de les convolvulàcies en destaca l'ús alimentari en el consum humà d'espècies importants com ara *Ipomoea batates*, el moniato, molt estès a l'Amèrica del Sud.

També cal destacar l'ús medicinal de *Convolvulus officinalis*, les llavors del qual tenen propietats purgants.

Fulles de *Callistegia sepium*

Algunes espècies tenen un ús ornamental, com els cultivars d'*Ipomoea* i *Convolvulus* i la coneguda entapissant de zones ombrívols, *Dichondra repens*.

Les convolvulàcies al JBB:

- Canàries: *Convolvulus floridus*, *Convolvulus canariensis*.
- Nord d'Àfrica: *Convolvulus mauritanicus*.
- Mediterrània oriental: *Convolvulus cneorum*.
- Plantes ruderals o males herbes: *Callistegia sepium*, *Convolvulus althaeoides*, *Convolvulus arvensis*, *Ipomoea indica*.

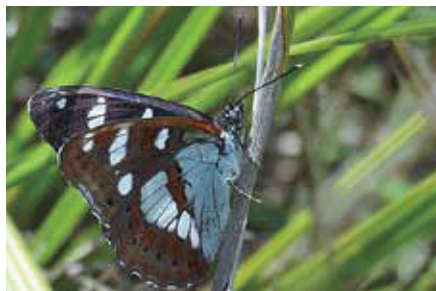
Text i fotografies: Núria Abellán

Ipomoea indica

PAPALLONES DE BARCELONA

Les papallones presenten un seguit d'avantatges que les converteixen en un excel·lent grup bioindicador. Responen amb canvis d'abundància, fenologia i distribució geogràfica a fenòmens com l'augment de la temperatura. En el conjunt d'Europa és molt clara la progressió de moltes espècies cap al nord, colonitzant àrees que per l'augment de

Nimfa mediterrània (*Limenitis reducta*)

la temperatura s'han tornat habitables, on abans eren absents. És el cas de la papallona tigre (*Danaus chrysippus*) i d'altres espècies migradores africanes cada cop més freqüents a les nostres latituds. Alhora, també tenim exemples de davallades importants d'espècies de climes freds, que estan sotmeses a massa estrès tèrmic en punts de la seva distribució catalana. La papallona de les ortigues (*Aglais urticae*), papallona típica de l'alta muntanya, pràcticament ha desaparegut del Montseny.

Hom podria esperar que les espècies de papallones associades a climes càlids s'haurien de veure afavorides per aquest augment de temperatura. No obstant

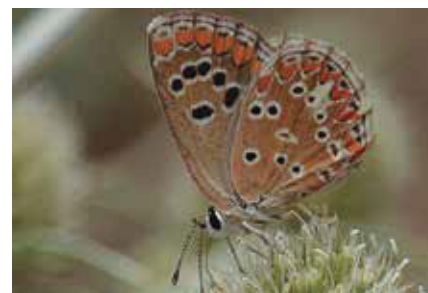
això, el que es pot constatar mitjançant la xarxa de seguiment de papallones diürnes, el Catalan Butterfly Monitoring Scheme (CBMS), és tot el contrari. El 65 - 70% de les papallones presents al nostre territori estan patint davallades importants en les seves poblacions. Les sequeres estivals, molt acusades, l'abandonament de l'agricultura tradi-

Marroneta de l'alzina (*Satyrrium esculi*)

cional amb el consegüent augment de la cobertura forestal i la pèrdua d'hàbitats herbacis de qualitat, l'ús massiu de productes fitosanitaris, l'homogeneïtzació del paisatge i la fragmentació dels hàbitats són alguns dels factors que de ben segur tenen impacte en les poblacions de papallones mediterrànies.

La ciutat de Barcelona compta amb dos itineraris del CBMS, el del turó del Carmel (2013) i el de Montjuïc (2015). El de Montjuïc és un itinerari de 2.429m i 10 seccions (l'última passa pel Jardí Botànic), que mostreja una part extensa de la muntanya. Les primeres seccions travessen jardins (Mossèn Cinto Verdaguier, Joan Brossa i Mirador de l'Alcalde), però

Moreneta meridional (*Aricia cramera*)

Saltabardisses cintada (*Pyroia bathseba*)

també hi ha trams de vegetació seminatural, amb pinedes de pi blanc, fenassars i prats de teròfits. Tots dos itineraris són interessants perquè permeten obtenir informació de les comunitats presents en una matriu urbana. Fins ara s'hi han detectat un total de 33 espècies.

Gran part de les papallones censades en aquests itineraris corresponen a papallones amb una elevada capacitat dispersiva, poc selectives pel que fa a l'hàbitat i generalistes pel que fa a l'alimentació. És el cas de la safranera de l'alfals

Papallona reina (*Papilio machaon*)

(*Colias crocea*), la papallona reina (*Papilio machaon*), la reina zebra (*Iphiclides feisthameii*), la migradora dels cards (*Vanessa cardui*) i l'atalanta (*Vanessa atalanta*), entre altres. Són escasses, en canvi, les papallones amb baixa capacitat de dispersió, que a més solen ser espècies amb una especialització tròfica més gran. En aquest sentit, l'existència

de fragments de vegetació mediterrània al Carmel i a Montjuïc permet la presència d'aquestes espècies més especialistes, com la saltabardisses cintada (*Pyroia bathseba*) i la de solell (*P. cecilia*), la marroneta de l'alzina (*Satyrrium esculi*), l'escab ibèric (*Melanargia lachesis*) i la nimfa mediterrània (*Limenites reducta*), censa da aquesta darrera un sol cop, precisament a dins del Jardí Botànic.

M'agradaria acabar, doncs, encoratjant-vos a participar en l'estudi de l'apassionant món de les papallones, ja sigui per mitjà del CBMS (<http://www.catalanbms.org/es/>) o de l'observatori ciutadà de papallones urbanes del CREAF (<http://ubms.creaf.cat/>).

Text: Octavi Borruec Trenchs
Programa de biodiversitat
Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat
Ajuntament de Barcelona
Fotografies: Programa de Biodiversitat

Pere Vives, president de l'AAJBB

El 21 de juliol és una data important per a l'AAJBB. Què representa per a tu?

És la data de constitució de l'Associació. Els que llavors hi érem vam quedar sorpresos en veure la resposta ciutadana que hi va haver de la Fira Jardinova. Recordo la Imma, la Núria i en Josep Maria preocupats per com canalitzar-ho... Finalment, prop de 200 voluntaris i el naixement d'una associació. L'empenta d'en Pere Duran Farell i la bona voluntat d'en Lluís, en Juanjo i l'Oriol, que n'assumí la presidència, van ser claus per fer una junta directiva amb els 26 socis fundadors, que signarem l'acta funda-

cional al Palau de la Virreina el 21 de juliol del 1993. Jo en vaig ser només un més.

Has estat vinculat a l'AAJBB des dels inicis. Com recordes la lluita d'aquells anys?

El 1989 jo acabava els estudis de Biologia. El meu pare, botànic de professió, em va adreçar al Dr. de Bolós. D'aquella reunió en va sortir la possibilitat de poder veure el Dr. Montserrat, que em va explicar el projecte d'incorporar a l'IBB un microespectrofotòmetre per a estudis de continguts d'ADN en plantes. I així vaig començar. La Núria, la Ma Antònia i l'Alfons em van ajudar molt a millorar els procediments dins del laboratori, que sempre porten sorpreses. A l'obrador vaig conèixer l'Aurora, en Miquel i en Lluís, amb qui vaig mantenir les col·leccions vives de plantes dels meus estudis. El Jardí ja estava tancat al públic i era ple de plantes pertot arreu, no s'hi donava l'abast. Aquí vaig entrar en contacte amb els primers Amics, que feien una gran tasca els primers anys ajudant en tot el que calia, especialment el reg a l'estiu. Recordo en Joaquim, que aleshores dibuixava plantes, que em va demanar permís per dibuixar la col·lecció de *Narcissius* que teníem a l'obrador. Ell va iniciar el grup de dibuix de l'Associació i encara n'és soci. Els Amics es reunien a la planta baixa de l'IBB, i allà em

retrobava amb el grup d'educació ambiental del qual jo formava part. Així van néixer el primer itinerari botànic, materials pedagògics i algun curs. El 1994 vaig acabar la meva col·laboració a l'IBB, i diversos motius em van allunyar del Jardí; tot i això vaig mantenir la quota de soci tots aquells anys, en soc el soci 26. Després vaig saber que el Carlos entrava a la Junta, la qual cosa em va alegrar: havia estat alumne meu en uns cursos d'educació ambiental. L'any 2000 vaig dirigir durant dos anys el projecte de reforma de la Masia del JBH amb una escola taller, per Barcelona Activa. Va ser una alegria veure que finalment la Masia esdevenia un espai per a l'activitat dels Amics.

Des de l'octubre del 2015 ets el president de l'Associació. Com hi arribes?

De manera inesperada. L'Associació passava per un mal moment pel que fa a composició de la Junta. Me'n vaig assabentar per una carta als socis feta per la presidenta. Amb voluntat d'ajudar, vaig trucar al vocal i li vaig oferir la possibilitat de donar un cop de mà. Sense esperar-m'ho, al cap de dos dies m'oferien ser-ne president. M'ho vaig rumiar, ja que no era pas la meva idea inicial, però vaig acceptar la proposta. En l'Enric, el tresorer, i en Miquel hi vaig trobar l'ajuda per tirar endavant la Junta.

Com és el dia a dia de la teva feina a l'Associació? I quines altres coses portes entre mans?

Hi ha moments de feina i moments de molta alegria; és qüestió de dosificar-ho. La meva tasca professional gira al voltant de l'educació ambiental; com a professor, i també com a director del centre d'educació ambiental Mas d'en Pedro, a Cubelles, empresa familiar que ofereix un servei educatiu per a prop de 3.000 escolars l'any.

Quines forteses i quines febleses hi veus, a l'AAJBB?

Les forteses són la seva gent, especialment els voluntaris, i la tasca que fan. L'AAJBB arrela en el teixit social i és forta i coneguda encara que a voltes feble per dins. L'entorn del Jardí Botànic és un espai emblemàtic de la ciutat i el sentit de l'activitat que fa l'Associació és excepcional. Les febleses són la gestió del dia a dia, la necessitat de rejuvenir-se i les dificultats per encaixar tota l'activitat en una ciutat complexa, donar-se a conèixer i adaptar-se als nous temps. Però l'afecte de la gent és el millor, els detalls que els socis i amics et tenen, els agraïments constants cap a la teva tasca t'ajuden a continuar. Molt feliç per aquests quasi tres anys com a president!

Carme Solà

LES PLANTES GIPSÍCOLES: GIPSÒFILES I GIPSÒVAGUES

Els jardins botànics han estat sempre espais on la ciència floreix pels racons. L'experiència dels conservadors i jardiners, el llegat de coneixement que guarden i sobretot la possibilitat de recrear sistemes biològics els fa idonis per fer-hi experiments i tractar de respondre preguntes. El JBB, enfocat als biomes mediterranis i amb un espai dedicat als ecosistemes dels guixos, és una oportunitat per avançar en el coneixement de les plantes que hi viuen, les gipsícoles.

El guix és una roca de sulfat de calci hidratat, formadora de sòls amb alta disponibilitat de calci i sofre. Però aquests dos elements són essencials per a la planta fins a cert punt: amb excés dificulten el creixement i la distribució de les espècies i fan complicada l'agricultura. A més, en els sòls amb molt de guix hi ha manca de nutrients essencials i, normalment, també d'aigua, ja que es troben en regions semiàrides i àrides del planeta.

Helianthemum squamatum en un test amb sòl calcari

No obstant les dificultats, hi ha unes plantes que només viuen en el guix, les gipsòfiles. El fenomen d'exclusivitat de les gipsòfiles pel guix es coneix com a gipsofília. La resta de plantes que el toleren però que també viuen en altres sòls són les gipsòvagues.

La gipsofília és un fenomen mundial reconegut des de fa segles, però no se sap per què les gipsòfiles viuen només en el guix ni quins són els factors que provoquen la gipsofília.

Avui dia sabem que les gipsòfiles d'Espanya, Turquia i els EEUU comparteixen una composició química singular: tenen altes quantitats de sofre i/o calci a les fulles, per sobre del llindar habitual de concentració. Per tant, podem dir que són acumuladores d'aquests elements, que justament són els més abundants en el sòl. En canvi, les gipsòvagues no presenten aquestes altes concentracions.

Nosaltres ens preguntem si acumular sofre i calci és una característica que permet tolerar millor el guix (i així créixer-hi millor), o si, pel contrari, és una necessitat nutricional d'aquestes plantes, que fa que estiguin lligades al guix per obtenir-ne calci i sofre en grans quantitats. També ens preguntem si tenen necessitats similars d'altres elements poc estudiats, i si hi ha diferències entre gipsòfiles i gipsòvagues.

Per resoldre-ho, es van plantejar dos experiments duplicats: un al Jar-

El Gabriel, l'Andreu i la Sara

dí Botànic de Barcelona (JBB) i l'altre a l'Institut Pirenaico de Ecologia de Jaca (IPE-J). La duplicitat es deu al fet que a l'IPE-J el cultiu es fa en testos i l'experiment dura dos anys i mig, i en canvi al JBB es realitza en parcel·les i dura més de tres anys.

El primer dels dos experiments consisteix a cultivar cinc gipsòfiles i cinc gipsòvagues de la Vall de l'Ebre en un sòl guixenc i en un de no guixenc (en el cas del JBB en sòl de Montjuïc i a Jaca en sòl calcari). Les espècies han estat escollides, sempre que s'ha pogut, en parelles de gipsòfila i gipsòvaga d'una mateixa família.

El segon experiment, també duplicat en el JBB i en el IPE-J, consisteix a cultivar un parell de gipsòfila i gipsòvaga de les cistàcies, *Helianthemum squamatum* (espècie model de l'estudi dels guixos) i *Helianthemum syriacum*, i un altre parell de brassicàcies (*Lepidium subulatum* i *Matthiola fruticulosa*), a més de *Gypsophila struthium* subsp. *hispanica*. Aquestes plantes es reguen amb tres tractaments de di-

ferent nivell de fertilització en un sòl amb alta concentració de guix.

En tots dos experiments es fa un seguiment de la fenologia i del creixement, i es recullen fruits i fulles per analitzar-los. En el primer ens preguntem si les gipsòfiles necessiten el guix per sobreviure, i per tant no haurien de créixer -o créixer pitjor- en el sòl no guixenc, i si segueixen acumulant calci i sofre si creixen fora del guix. En canvi, el segon és un experiment comú per conèixer la nutrició de les plantes en un context de manca de nutrients, en un d'òptim i en un amb excés.

Aquests experiments ens permetran seguir entenent les plantes que viuen en el guix (les gipsícoles), entendre la seva nutrició i com ho fan per fer front a les característiques del guix, i així poder aplicar, a mitjà termini, una millora en l'agricultura i en la conservació dels guixos.

Text: Andreu Cera, Sara Palacio i Gabriel Montserrat
Investigadors de l'Institut Pirenaico de Ecologia

La reineta arbòria o granoteta de Sant Antoni (*Hyla arborea*)

A gran part d'Europa existeix una creença popular molt arrelada que defensa que es pot predir la pluja observant aquestes granotes, que rauquen com boges quan senten que la pluja s'atansa. D'aquesta manera, per a molts agricultors s'han convertit en una mena de baròmetre natural.

A més, la reineta es considera benèfica per a l'agricultura per la quantitat d'invertebrats que menja, i per això les creences populars tendien a preservar-la i li donaven un caràcter sagrat: si algú matava un d'aquests batracis, el sant (Sant Antoni) el castigaria amb la malaltia, i fins i tot la mort, d'algun animal domèstic.

Aquesta granoteta fa entre 4 i 5 cm de llarg, sense comptar les potes. És de color verd brillant amb una marca fosca al costat dels ulls que va de les potes anteriors a les posteriors. Té certa capacitat per modificar el color de la pell depenent de l'entorn, i gran facilitat per grimpar, gràcies a unes ventoses situades a la punta dels dits.

El període de reproducció comença a la primavera: a la nit, inflant l'enorme sac bucal, els mascles comencen a emetre un so similar al dels ànecs per mirar d'atraure les femelles.

En general, els amfibis són un grup molt sensible als canvis ambientals ja que viuen en dos medis, l'aquàtic i el terrestre, dels quals en depèn la su-

pervivència. L'alteració i la destrucció de l'hàbitat és un dels principals factors perquè les poblacions es trobin en recessió arreu, motiu pel qual en molts indrets la península Ibèrica es considera una espècie en perill.

Al Jardí Botànic de Barcelona, però, i gràcies a la remodelació de l'estany, han proliferat considerablement. L'augment de la biodiversitat, sobretot dels petits invertebrats que constitueixen el seu aliment, unit a l'increment considerable de la massa vegetal, on troben protecció i camuflatge, han estat factors determinants perquè ara puguem veure sense gaire dificultat aquesta granoteta grimpant per fulles i branques, i els seus capgrossos nedant per l'aigua buscant aliment.

Text i fotografies: Ángel Hernansáez

Algunes de les activitats de l'Associació realitzades de maig a juliol del 2018

5 de maig i 19 de maig

Matinal botànica cultural per l'Eixample Dret de Barcelona. A causa de la pluja se suspèn a mig recorregut, i s'acaba el 19. Assistència: 23 persones.

6 de maig

1ª Festa infantil de la Jugateca del JBH. Malgrat la pluja es va poder celebrar bona part de la Festa.

12 de maig

Taller de dibuix naturalista a càrrec de Blanca Martí. Assistència: 9 persones.

12 de maig

Visita al Jardí per als Amics del CCCB. Recorregut general pel JBB. Assistència: 25 persones.

13 de maig

Planta't de Primavera (previst en principi per al 15 de maig). A més de ser al Punt d'Informació, fem guiatges pel Jardí i la Sala Salvador, tallers de plantació i Jugateca.

19 de maig

Nit dels Museus. Guiatges fins a les 0.30 h, en què mostrem sis arbres il·luminats com a representació emblemàtica de la flora del Jardí. Gran participació de públic.

26 de maig

25 anys del primer itinerari per la muntanya de Montjuïc per part dels guies de l'Associació, i presentació del llibre *Arbres singulars de Barcelona*.

27 de maig

Excursió botànica al Castell de Burriac (el Maresme), a càrrec del Dr. Montserrat. Assistència: 22 persones.

29, 30, 31 de maig i 2 de juny

Retorn de la visita per als Amics del MNAC. Recorregut general pel Jardí i visita a la Sala Salvador. Es fan vuit guiatges en total.

Assistència: 140 persones.

11 de juny

Cloenda de la Jugateca al JBH.

EL RACÓ DEL SOCI

16 de juny

Sopar Aniversari 25 anys de l'Associació. Bufet lliure i música a càrrec d'un trio de jazz.

Assistència: 60 persones.

Algunes activitats previstes de setembre a desembre del 2018

- 17 de setembre. Comença la Jugateca al JBH.
- 30 de setembre. Guiatges al JBB per al centre cívic Albareda-El sortidor, a la zona de Califòrnia.
- 6 d'octubre. Visita al JBB per al centre cívic Cotxeres de Sants.
- 7 d'octubre. Excursió botanicomicològica a la fageda de Santa Fe del Montseny (Vallès Oriental) a càrrec de J.M. Panareda i Josep Soler.
- 7 d'octubre. Visita guiada al JBH a les 12.30 h.
- 16 d'octubre. Visita al JBB per al centre cívic Font de la Guatlilla.
- 21 d'octubre. Planta't de Tardor.
- 27 d'octubre (?). Assemblea General. Renovació de càrrecs.
- 4 de novembre. Visita guiada al JBH a les 12.30 h.
- 17 de novembre. Jornada de *Jardins japonesos contemporanis* a la Sala Salvador del JBB.
- 15 de desembre. Dinar de Nadal. Acte de cloenda dels 25 anys de l'Associació.

La nostra llavor fa créixer el Jardí

Petúnies, de Joaquim Conca